Analiza poziomu integracji, aktywności i odpowiedzialności społecznej oraz zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji

Termin realizacji:
Listopad 2016 r.

Fundacja Kultury Przestrzeni „Zobaczyć na nowo”
ul. Antoniego Abrahama 10
81-825 Sopot

Stowarzyszenie Rozwoju Inspiracje
ul. Partyzantów 33
76-200 Słupsk

Spis treści

Wstęp **2**

Część I. Badania kwestionariuszowe PAPI **3**

I.1. Nota 3

I.2. Charakterystyka respondentów 4

I.3. Zaufanie społeczne 6

I.4. Integracja sąsiedzka i wspólnotowa 8

I.5. Aktywność obywatelska 10

Część II. Działania animacyjne **14**

II.1. Pierwsze Spotkanie Sąsiedzkie 14

II.2. Drugie Spotkanie Sąsiedzkie 15

II.3. Rezultaty twarde: 16

II.4. Metodyka badań i analiz 16

II.5. Wnioski z przeprowadzonych obserwacji 17

Zalecenia do Gminnego Programu Rewitalizacji **19**

Spis tabel **21**

Spis wykresów **21**

Załącznik nr 1. Zdjęcia **22**

Wstęp

Niniejszy raport powstał w wyniku badania poziomu integracji, aktywności i odpowiedzialności społecznej oraz zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Starogardu Gdańskiego wyznaczonego *Uchwałą nr XXV/230/2016 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Starogard Gdański.* Jest dokumentem będącym jednym z elementów przygotowania Gminnego Programy Rewitalizacji dla Starogardu Gdańskiego.

Uchwała określa obszar Starego Miasta jako obszar wyznaczony do rewitalizacji ze względu na szczególną koncentrację zjawisk negatywnych występujących w tej części miasta. Obszar liczy180 hektarów i jest zamieszkiwany przez 6854 osób. Pod względem infrastrukturalnym stwierdzono wysoki stopień degradacji przestrzennej i zły stan zabytkowej infrastruktury. Zjawiska negatywne występujące w sferze społecznej obszaru rewitalizowanego dotyczą dużego odsetka osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób długotrwale bezrobotnych, który to odsetek jest najwyższy właśnie w obrębie obszaru Starego Miasta. Odnotowano również wysoki odsetek przestępczości na tym obszarze Kolejnym zjawiskiem negatywnym skupiającym się na obszarze rewitalizacji jest stosunkowo niski stopień wykształcenia osób go zamieszkujących. Ze względu na dużą koncentrację wspomnianych zjawisk negatywnych, w szczególności w obszarze społecznym, Stare Miasto wyznaczono jako priorytetowy obszar rewitalizacji.

Część I. Badania kwestionariuszowe PAPI

Celem badania było poznanie stopnia odpowiedzialności społecznej i zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, jako podstawowego składnika życia społecznego. Badania metodą PAPI zostały realizowane bezpośrednio w miejscu zamieszkania respondentów.

I.1. Nota

Badanie kwestionariuszowe PAPI (*ang. Paper and Pencil Interview*) – rodzaj wywiadu, w trakcie którego ankieter wykorzystuje papierowy kwestionariusz wywiadu, czytając respondentowi pytania i zakreślając jego odpowiedzi. Badania prowadzone były metodą door-to-door, w mieszkaniach respondentów i respondentek (n=302) oraz podczas dwóch działań animacyjnych zrealizowanych w przestrzeni miejskiej Starogardu Gdańskiego, w obszarze rewitalizacji (n=90). Badanie przeprowadzono na próbie 392 mieszkańców obszaru rewitalizacji, powyżej 16-tego roku życia.

Kwestionariusz w uzgodnieniu z Zamawiającym składał się z 47 pytań zamkniętych i otwartych, podzielonych na trzy bloki:

I. Zaufanie społeczne

II. Integracja sąsiedzka i wspólnotowa

III. Aktywność obywatelska

I.2. Charakterystyka respondentów

W badaniu wzięło udział 53,8% (211) kobiet, 46,2% (181) mężczyzn.

Wykres 1. Miejsce zamieszkania (liczebność)

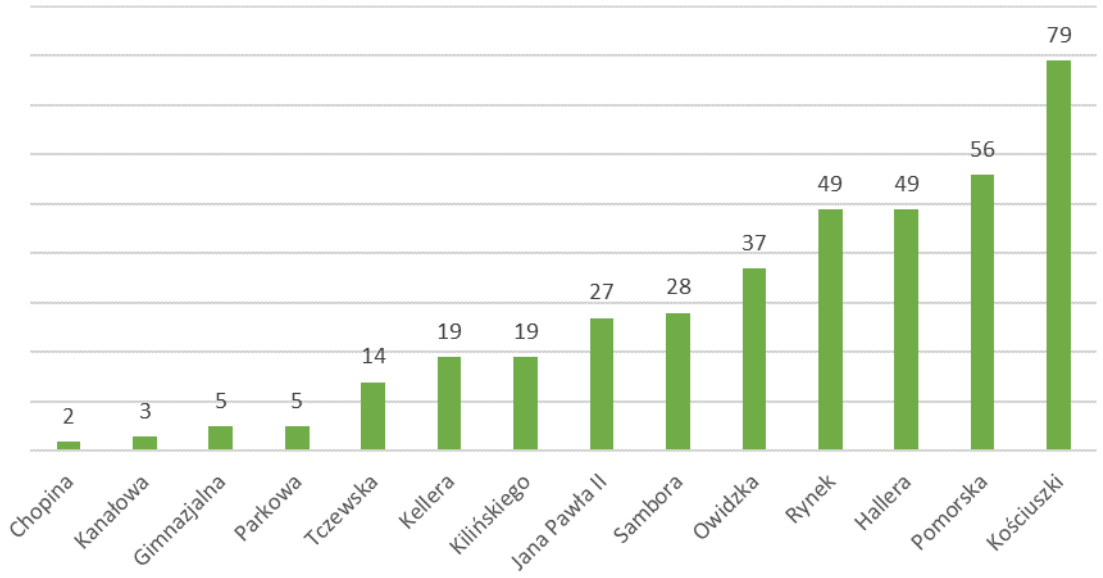

Najwięcej respondentów zamieszkiwało ulice: Kościuszki, Pomorską, Rynek oraz Hallera (233 respondentów). Najmniej zaś ulice: Chopina, Kanałową, Gimnazjalną oraz Parkową (15 respondentów).

Wykres 2. Wiek respondentów

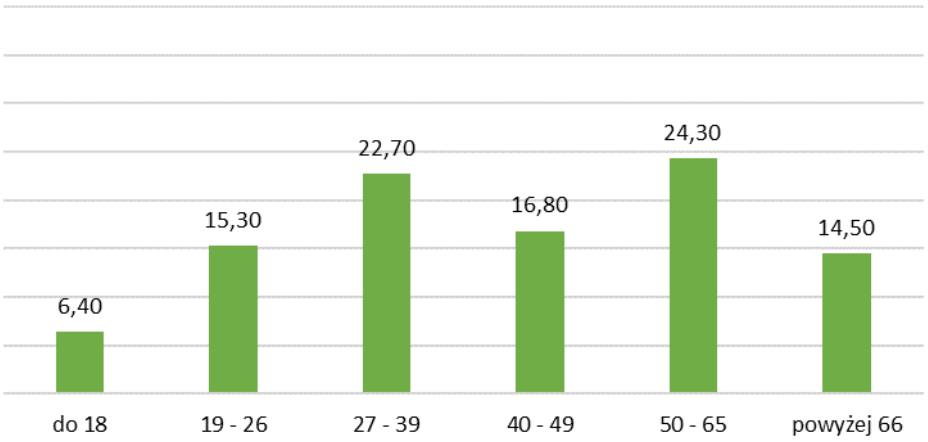

Najmniejszą grupę wśród respondentów stanowili mieszkańcy z przedziału wiekowego do 18 roku życia (6,4 %), z kolei największą byli mieszkańcy w wieku 50 – 65 lat oraz między 27 a 39 rokiem życia (22,7%).

Wykres 3. Aktywność zawodowa

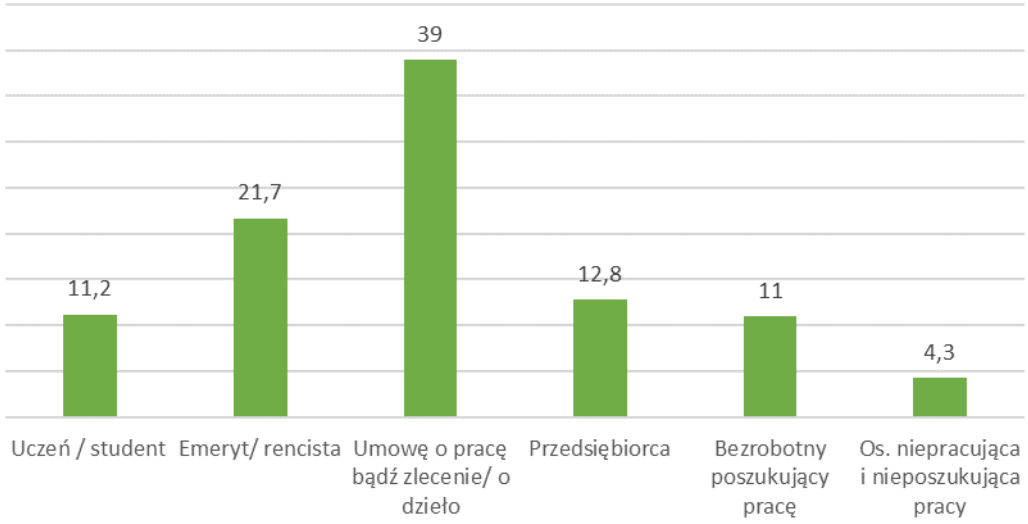

Najwięcej respondentów było zatrudnionych na umowę o pracę, zlecenie bądź dzieło (39%), emeryci i renciści (21,7%). Najmniej respondentów, to osoby niepracujące i nieposzukujące pracy (4,3%).

Najbardziej liczną grupą były osoby z wykształceniem średnim (42,9%), następnie wyższym (24%) i zasadniczym zawodowym (22,1%), najmniej liczną grupą były osoby z wykształceniem podstawowym (5,1%) oraz gimnazjalnym (5,9%).

I.3. Zaufanie społeczne

Respondentów zapytano o zaufanie społeczne w wymiarach: horyzontalnym, tj. prywatnym oraz wertykalnym, tj. do różnych instytucji.

Tabela 1. Zaufanie horyzontalne (wartość wyrażona w procentach)

W jakim stopniu ma Pani/Pan zaufanie do:	**Zdecydowanie mam zaufanie**	**Raczej mam zaufanie**	**Trudno powiedzieć**	**Raczej nie mam zaufania**	**Zdecydowanie nie mam zaufania**
Najbliższej rodziny	68,1	23,7	5,9	1,8	0,5
Znajomych	28,5	40,1	20,9	10,5	0
Sąsiadów	13,5	31,4	27,3	13,3	14,5
Osób, z którymi Pan/Pani pracuje	24,7	31,4	31,1	7,7	5,1
Mieszkańców miasta	8,7	29,6	42,3	12,5	6,9

Respondenci ogólnie wykazują zaufanie w wymiarze horyzontalnym, jednakże jego stopień maleje wraz ze spadkiem poziomu znajomości osoby, która ma być tym zaufaniem obdarowana. Największe zaufanie, bo aż 91,3% wykazano w stosunku do najbliższej rodziny (tylko 2,3% nie zaufałoby). Natomiast już mniejszym zaufaniem cieszą się znajomi (68,6% na 10,5% nieufających), zaś współpracownikom ufa 56,1% (na 12,8% osób nieufającym) i sąsiadom 44,9% (na 27,8% nieufających) . Najmniejszym zaufaniem cieszą się inni członkowie społeczności miejskiej, bo tylko 38,3% (na 19,4%, którzy nie ufają). W tej grupie znalazła się również największa grupa respondentów, która nie mogła jednoznacznie się opowiedzieć po którejkolwiek ze stron (42,3), gdzie przypadku zaufania do najbliższej rodziny tylko 5,9% nie było w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Tabela 2. Zaufanie wertykalne (wartość wyrażona w procentach)

W jakim stopniu ma Pani/Pan zaufanie do:	**Zdecydowanie mam zaufanie**	**Raczej mam zaufanie**	**Trudno powiedzieć**	**Raczej nie mam zaufania**	**Zdecydowanie nie mam zaufania**
Władz lokalnych	8,9	20,7	41,3	17,3	11,7
Urzędników administracji publicznej	7,7	29,3	41,8	17,3	3,8
Miejscowej parafii i księży	16,8	36,2	26,8	8,9	11,2
Straży miejskiej	10,5	29,1	25,3	15,1	20,2
Osób pracujących społecznie w Pana/ni miejscu zamieszkania	20,4	38,5	32,1	5,6	3,3
Sądów	6,4	30,9	37,5	10,5	14,8
Policji	11,0	50,5	19,9	8,2	10,5
Rządu	6,9	12,5	35,2	16,8	28,6
Sejmu i Senatu	4,1	12,2	27,3	25	31,4
Partii politycznych	1,8	11,7	25,3	23,5	37,8
Unii Europejskiej	5,6	29,3	49,0	9,7	6,4

Oceniając zaufanie wertykalne duża grupa respondentów nie była w stanie jednoznacznie opowiedzieć się, czy mają zaufanie czy nie. Największym niezdecydowaniem (49%) respondenci wykazali się w stosunku do wspólnoty europejskiej, w przeciwieństwie do Policji, gdzie tylko 19,9% respondentów nie miała wyrobionego zdania. Również Policja cieszy się największym zaufaniem respondentów (61,5%). Dużym zaufaniem większości respondentów cieszą się również osoby pracujące społecznie (58,9%), miejscowe parafie i księża (53,0%), Sądy (37,3%), urzędnicy administracji publicznej (37%), oraz wspólnota europejska (34,9). Natomiast Straż Miejska (39,6% ufających) oraz władze lokalne (29,6% ufających) mają zbliżoną liczbę zarówno osób ufających jak i tych, którzy nie darzą Straży Miejskiej (35,9%) oraz władz lokalnych (29%) zaufaniem. Jednakże największy brak zaufania respondenci wykazują w stosunku do Rządu (45,4%), Sejmu i Senatu (56,4%) oraz partii politycznych (61,3%). W przypadku partii politycznych aż 37,8% respondentów zdecydowanie określiło brak zaufania, co jest najwyższym wskaźnikiem wśród odpowiedzi

kategorycznych. Na odmianę największym zdecydowanym zaufaniem (20,4%) cieszą się osoby pracujące społecznie (wolontariusze, członkowie organizacji pozarządowych, osoby niezrzeszone).

I.4. Integracja sąsiedzka i wspólnotowa

Respondentów pytano o znajomość z sąsiadami, wspólnie podejmowane aktywności oraz uczestnictwo w życiu wspólnot lokalnych. Zdecydowana większość respondentów zna swoich sąsiadów (90,8%).

Tabela 3. Nieodpłatna praca na rzecz mieszkańców (wartość wyrażona w procentach)

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poświęcił/a Pan/i swój wolny czas na dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz:	**Tak, regularnie**	**Tak, kilka razy**	**Tak, ale tylko raz**	**Nie**
Sąsiadów	17,1	33,2	4,8	44,9
Swoich znajomych	28,6	50,5	4,1	16,8
Dalszej rodziny	19,9	32,1	17,9	30,1
Osób/osoby nieznajomej	6,9	36,7	19,2	37,2

W ramach badania integracji społecznej i nieodpłatnej pracy na rzecz innych osób respondenci najbardziej są skłonni wykonać taką pracę dla swoich znajomych (83,2%), jednakże taka praca nie była regularna (na kilka razy wskazało aż 50,5% badanych). Na taką pracę może liczyć również dalsza rodzina, choć tylko 69,9%, nieznajomi (62,8%), zaś na samym końcu znajdują się sąsiedzi z 55,1%.

Wykres 4. Korzystanie z pomocy sąsiedzkiej (wartość wyrażona w procentach)

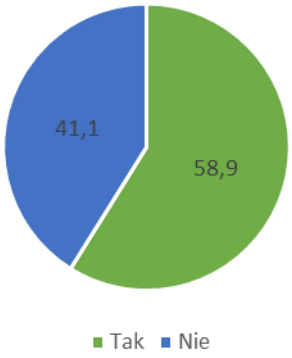

Ponad połowie respondentów (58,9%) zdarzyło się samemu skorzystać z pomocy sąsiadów.

Wykres 5. Udział w spotkaniach sąsiedzkich (wartość wyrażona w procentach)

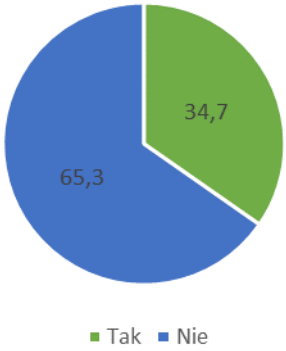

Tylko 34,7% respondentów zadeklarowało, iż kiedykolwiek brało udział w spotkaniu sąsiedzkim (formalnym, rozumianym np. jako zebranie wspólnoty mieszkaniowej bądź nieformalnym – spotkania towarzyskie, spotkania ws. inicjatyw).

Wykres 6. Zaangażowanie w życie wspólnoty sąsiedzkiej (wartość wyrażona w procentach)

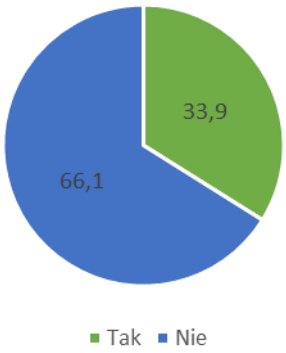

Tylko 33,9% respondentów zadeklarowało, iż angażuje się w życie wspólnoty sąsiedzkiej. Do najczęściej wymienianych rodzajów aktywności należały:

- zaangażowanie w życie wspólnoty mieszkaniowej (w tym członkowie zarządów) – 44,4%
- sprzątanie powierzchni wspólnych – 32,3%
- pomoc w robieniu zakupów – 9%
- pomoc w załatwianiu formalności, spraw administracyjnych – 7,5%
- inne – 6,8%

Aż 66,1% respondentów zadeklarowała, iż nie angażuje się w życie wspólnoty sąsiedzkiej. Jako powód, najczęściej podawano:

- brak czasu – 53,1%
- brak chęci – 28,8%
- konflikt sąsiedzki – 12,3%
- inne – 5,8%

I.5. Aktywność obywatelska

Respondentów zapytano o uczestnictwo w życiu publicznym, kulturze oraz przynależność do organizacji społecznych.

Wykres 7. Udział w wyborach samorządowych (wartość wyrażona w procentach)

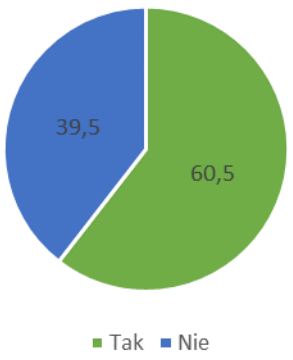

Trzech na pięciu respondentów (60,5%) deklarowało wzięcie udziału w ostatnich wyborach samorządowych. Jako powód nie uczestnictwa w wyborach samorządowych, najczęściej podawano:

- brak czasu – 47,1%
- brak zainteresowania – 32,9%
- nieznajomość kandydatów – 13,5%
- brak zaufania – 4,5%
- inne – 1,9%

Wykres 8. Udział w wyborach parlamentarnych (wartość wyrażona w procentach)

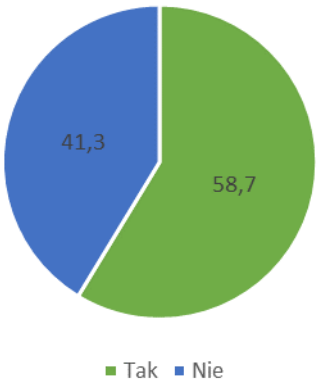

Ponad połowa respondentów (58,7%) deklarowała wzięcie udziału w ostatnich wyborach parlamentarnych. Jako powód nie uczestnictwa w wyborach parlamentarnych, najczęściej podawano:

- brak zainteresowania – 40,7%
- brak czasu – 32,1%
- nieznajomość kandydatów – 21,6%
- brak zaufania – 4,3%
- inne – 1,2%

Wykres 9. Udział w życiu kulturalnym (wartość wyrażona w procentach)

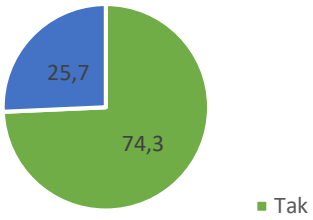

Większość respondentów (74,3%) w ciągu ostatnich dwóch lat uczestniczyła w wydarzeniach kulturalnych w mieście bądź okolicy. Wśród najczęściej wymienianych są: Dni Starogardu, festyny rodzinne, koncerty, wernisaże, regularne warsztaty w instytucjach kultury. Jako powód nie uczestnictwa w życiu kulturalnym, najczęściej podawano:

- brak czasu– 40,7%
- brak zainteresowania – 32,1%
- brak dopasowanej oferty – 21,6%
- brak wystarczającej informacji o wydarzeniach – 4,3%
- inne – 1,2%

Wykres 10. Przynależność do organizacji społecznych (wartość wyrażona w procentach)

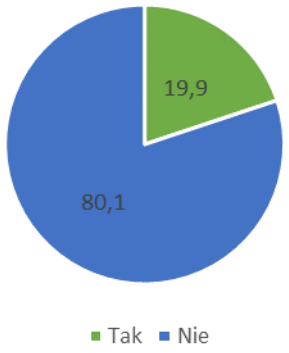

Tylko niespełna 19,9% respondentów przynależy do organizacji społecznej, bądź z nimi współpracuje. Natomiast ponad 40% (44,8%) zna lokalne organizacje społeczne i potrafi wymienić ich przykładowe działania (55,2% nie potrafi wymienić lokalnych organizacji).

Wykres 11. Znajomość radnych (wartość wyrażona w procentach)

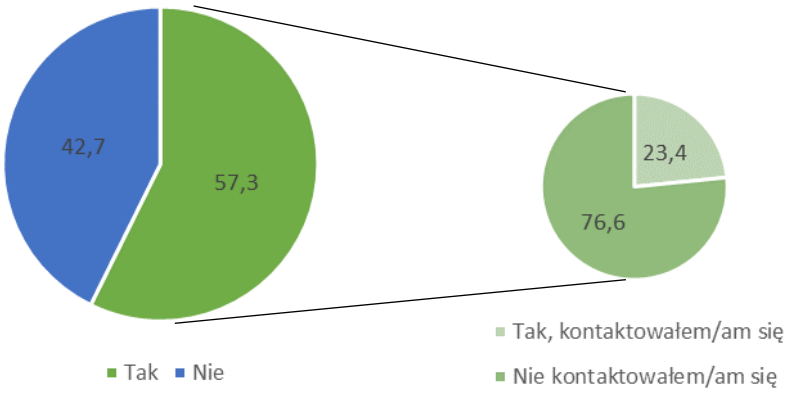

Ponad połowa respondentów (57,3%) zna radnych ze swojego okręgu. Natomiast tylko 23,4% zwracała się do radnego/radnej z problemem, bądź zapytaniem.

Respondentów zapytano również o podejmowane interwencje w środowisku lokalnym, w szczególności zdarzeń, które miały miejsce w przestrzeni miejskiej, tj. kontakt ze Strażą Miejską, służbami technicznymi czy porządkowymi. Tylko 33,6% respondentów zwracało się kiedyś do służb z prośbą o interwencję (66,4% respondentów nie podejmowała aktywności).

Wykres 12. Udział w spotkaniach obywatelskich (wartość wyrażona w procentach)

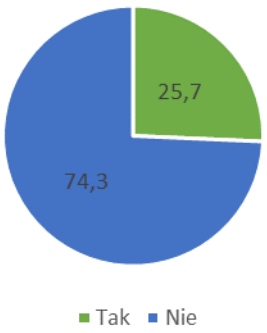

Na pytanie związane z uczestnictwem w spotkaniach obywatelskich bądź konsultacjach aż 7 na 10 osób nie brało nigdy udziału w takich spotkaniach. Tylko 25,7% respondentów wskazało na udział w tej formie aktywności obywatelskiej.

Wśród osób, które kiedykolwiek brały udział spotkaniach obywatelskich bądź konsultacjach społecznych najczęstszą przyczyną spotkań były:

- konsultacje społeczne związane z planami zagospodarowania przestrzennego – 21%
- osoby brały udział w spotkaniach, ale nie mogły sobie przypomnieć w jakiej sprawie – 18%
- spotkania związane z rewitalizacją – 12%
- spotkania obywatelskie dotyczące problemów społecznych – 9%
- spotkania związane z Budżetem Obywatelskim – 6%

Jako powód nie uczestnictwa w spotkaniach obywatelskich, najczęściej podawano:

- brak informacji – 58,5%
- brak czasu – 21,2%
- brak zainteresowania – 13,2%

- brak zaufania – 4,2%
- inne – 2,8%

Część II. Działania animacyjne

Celem animacji wspólnych działań na rzecz podniesienia jakości najbliższego otoczenia było badanie poziomu integracji i aktywności mieszkańców.

Przeprowadzono dwa spotkania w formie happeningów z mieszkańcami i mieszkankami obszaru rewitalizacji. W dniach 19 oraz 20 listopada 2016 roku dorośli oraz dzieci mogli uczestniczyć w przygotowanych działaniach oraz wziąć udział w badaniu z użyciem formularzy ankiety.

II.1. Pierwsze Spotkanie Sąsiedzkie

Miejsce: Teren Szkoły Podstawowej nr 2, ul. Sobieskiego 6a
Data: 19.11.2016 r. (sobota) godz. 11:00 – 15:30.

Pierwsze ze organizowanych wydarzeń dla mieszkańców i mieszkanek obszaru rewitalizacji Miasta Starogard Gdański odbywało się na terenie Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Sobieskiego 6a, która leży w obszarze rewitalizacji. Wszystkie działania przygotowane na okoliczność organizacji spotkania były dostępne zarówno dla młodszych jak i dorosłych uczestników. Mieszkańcy i mieszkanki obszaru rewitalizacji, którzy uczestniczyli w wydarzeniu, mogli skorzystać z serii warsztatów i animacji, przeprowadzanych przy akompaniamencie muzyki, dobranej odpowiednio na podstawie wieloletniego doświadczenia w organizacji tego typu wydarzeń. Podczas spotkania można było skorzystać z warsztatów upcyklingu, w których zawierały się trzy działania:

- Warsztat tworzenia karmników dla ptaków z materiałów recyklingowych
- Warsztat tworzenia mozaiki
- Malowanie ptaków z drewna
- Malowania wzorów na przygotowanych kamieniach

Dostępny był również punkt informacyjny, gdzie uczestnicy sprawdzali swoją wiedzę o samorządzie, wypełniali formularze ankiet, rozmawiali o mieście oraz mogli napić się gorącej herbaty. Przygotowano także strefę animacji. Uczestnicy spotkania mogli zagrać

w gry planszowe, wziąć udział w animacjach z użyciem chusty KLANZA, piłek, liny, zagrać w gry podwórkowe czy sprawdzić się w konkursach organizowanych przez animatorów. Dostępna była także kreda, wielkoformatowa kolorowanka (format A0, ułożona na chodniku) oraz kącik malowania twarzy, z którego skorzystali najmłodsi. Podczas trwania całego wydarzenia ankieterzy przeprowadzali badanie z wykorzystaniem formularza ankiety a animatorzy zachęcali do udziału w wydarzeniu oraz tworzyli duże bańki mydlane.

Największym powodzeniem podczas wydarzenia cieszyły się warsztaty tworzenia karmników dla ptaków oraz strefa animatora. Młodsi uczestnicy chętnie korzystali z warsztatów tworzenia mozaiki oraz malowania ptaków i kamieni we wzory. Planowane warsztaty tworzenia witraży nie odbyły się, ze względu na zbyt wysoki poziom trudności jak na towarzyszącą wydarzeniom temperaturę otoczenia

Wszystkie stworzone przez uczestników dzieła zostały zabezpieczone w celu umieszczenia ich w przestrzeni miejskiej podczas drugiego spotkania. Zaobserwowano stałą rotację uczestników, przy czym większość stanowiły dzieci. Rozpiętość wiekowa małoletnich uczestników pozostających bez opieki: 3-12 lat, z czego większość 7-11 lat. Średni czas spędzony na animacjach (spotkaniu) w temperaturze otoczenia około 5 stopni Celsjusza: minimum 2 godziny, większość uczestników została do końca (co też było powodem przedłużenia ram spotkania).

II.2. Drugie Spotkanie Sąsiedzkie

Miejsce: Teren przy Ratuszu, ul. Rynek 1
Data: 20.11.2016 r. (niedziela) godz. 11:00 – 14:00

Na drugie spotkanie sąsiedzkie mieszkańcy i mieszkanki obszaru rewitalizacji Starogardu Gdańskiego zostali zaproszeni na utwardzony teren przy. Ze względu na lokalizację i dostępność miejsca, tego dnia na miejscu pojawiły się osoby również poza obszaru rewitalizacji.
Podobnie jak dnia poprzedniego przygotowane zostały warsztaty z upcyklingu, malowania, strefa animatora oraz punkt informacyjny. Ankieterzy prowadzili badania wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, animatorzy zachęcali do udziału w warsztatach i konkursach. Ponownie największym powodzeniem podczas wydarzenia cieszyły się warsztaty tworzenia karmników dla ptaków oraz strefa animatora. Zaobserwowano większą

rotację uczestników w porównaniu do spotkania sąsiedzkiego dnia 19 listopada, zwiększyła się również ilość dorosłych uczestników w stosunku do dnia poprzedniego. Szczególnie około godziny 12:00 oraz po godzinie 13:00 – godziny zakończenia mszy w kościołach zlokalizowanych przy rynku.

Po zakończeniu spotkania o godzinie 14:00 animatorzy wraz z uczestnikami umieścili wykonane przedmioty (karmniki, kamienie, ptaki) w przestrzeni miejskiej: w Parku Miejskim umieszczono karmniki oraz drewniane ptaszki, teren przy Ratuszu ozdobiły kamienie, karmniki oraz drewniane ptaszki..

II.3. Rezultaty twarde:

- 1 spotkanie sąsiedzkie w wymiarze 4,5 godziny
- 1 spotkanie sąsiedzkie w wymiarze 3 godziny
- 1 galeria zdjęć ze spotkań
- 26 uczestników na pierwszym spotkaniu
- 96 uczestników na drugim spotkaniu (co najmniej 82 uczestników z obszaru rewitalizacji zgodnie z ilością wypełnionych ankiet)
- 80 plakatów promujących wydarzenia
- 500 ulotek promujące wydarzenia
- 72 pomalowanych kamieni podczas warsztatów upcyklingu
- 90 pomalowanych ptaków podczas warsztatów upcyklingu
- 32 wykonanych karmników dla ptaków

II.4. Metodyka badań i analiz

Do osiągnięcia zamierzonych celów wykorzystano:
II.4.1. Badania jakościowe:

1. Obserwacja uczestnicząca – podczas realizacji zadań osoba obserwująca brała bezpośredni udział w przygotowywaniu elementów przeznaczonych do umieszczenia w przestrzeni miejskiej. W trakcie obserwacji prowadziła rozmowy z osobami badanymi starając się ocenić poziom integracji oraz aktywności mieszkańców, a także poznać subiektywną ocenę na niską frekwencję podczas wydarzenia.

2. Obserwacja nieuczestnicząca – osoba badająca prowadziła obserwację zachowań grupy osób uczestniczących w wydarzeniu umieszczając w karcie obserwacji podstawowe informacje dotyczące ilości osób uczestniczących w wydarzeniu oraz obserwując zachowania jednostek na tle grupy.

3. Eksperyment – przeprowadzono jednorazowo eksperyment obserwując zachowania grupy mieszkańców wprowadzając na chwilę do grupy lidera, który miał za zadanie zachęcić mieszkańców do wykonania danej pracy (utworzenia wspólnej mozaiki), rozpoczęcia pracy i po wykonaniu zaplanowanej części czynności usunięciu się, tak by pozostawić grupie decyzję o następnym etapie pracy czy też wyłonieniu się nowego lidera. Założeniem było wykonanie prostych czynności niewymagających specjalistycznej wiedzy, jedynie wymagające chęci zaangażowania się i dokończenia pracy.

II.4.2 Badania ilościowe:

1. Wywiad kwestionariuszowy – dwie osoby prowadziły wywiad na podstawie przygotowanych kwestionariuszy, według których prowadzono badania (door-to-door) kilka dni wcześniej. W ten sposób badano poziom zaufania społecznego oraz odpowiedzialności społecznej wśród osób odwiedzających stoiska podczas wydarzenia. Na podstawie ilości wypełnionych kwestionariuszy można ocenić, że podczas happeningów odwiedziły nas co najmniej 82 osoby dorosłe zamieszkałe na obszarze rewitalizacji (warunek wypełnienia kwestionariusza).

II.5. Wnioski z przeprowadzonych obserwacji

1. Na podstawie karty obserwacji na spotkania animacyjne przychodziły głównie dzieci w wieku 9-14 lat, najczęściej bez osób dorosłych. Dzieci bardzo chętnie włączały się w każdą animację – niezależnie, czy było to majsterkowanie, upcykling czy też animacje zabaw i czasu wolnego.

2. Na podstawie przeprowadzonych rozmów indywidualnych z małoletnimi uczestnikami wydarzenia rodzice dzieci większość dnia spędzają w pracy, zaś wolny swój czas poświęcają na dom i rodzinę. Rodzice nie korzystają bądź korzystają w minimalnym stopniu z oferty aktywizacyjnej zasłaniając się brakiem czasu i potrzebą poświęcania go rodzinie w domu.

3. Na podstawie obserwacji dużej ilości dzieci korzystających z oferty przygotowanej na potrzeby badania można stwierdzić, że rodzice mają duże poczucie bezpieczeństwa w mieście i nie obawiają się puszczania dzieci bez opieki osoby dorosłej na ulice miasta.

4. Mała ilość osób dorosłych, która skorzystała z oferty animacji wskazuje na fakt, że mieszkańcy przedkładają obowiązki domowe nad pracę na rzecz ogółu. Na podstawie karty obserwacji podczas pierwszego dnia wśród osób dorosłych korzystających z przygotowanej oferty tylko dwie osoby były bez dzieci (na podstawie wypełnionych ankiet stwierdzono, że obie osoby były w wieku 65+).

5. Wszystkie pozostałe osoby dorosłe, które skorzystały z przygotowanej oferty w pierwszym dniu korzystają z wszelkich lokalnych ofert zarówno ze względu na swoje dzieci, jak i uznają to za dobrą alternatywę spędzanie wolnego czasu (oceniono na podstawie wypełnionych ankiet oraz rozmów indywidualnych).

6. Zajęcia prowadzone w drugim dniu na Rynku przyciągnęły znacznie więcej osób dorosłych, w tym kilka z poprzedniego dnia z dziećmi. Jak wynika z przeprowadzanych rozmów zostali zaintrygowani głośną muzyką oraz zapowiedziami przez mikrofon. Jednakże nowo przybyli niemal w całości skorzystali z oferty tylko ze względu na to, że znaleźli się w pobliżu miejsca wydarzenia.

7. Zauważono nagły wzrost zainteresowania wydarzeniem na Rynku w okolicach godziny 12:00 oraz 13:30 – były to pory zakończenia mszy w pobliskich kościołach. Wtedy pojawiły się zarówno osoby z dziećmi, jak i bez dzieci, a także grupy dorosłych i pojedyncze osoby. Poza tymi godzinami rynek w niedzielę listopadową jest opustoszały.

8. Zauważono, że mimo jasno określonych zasad przygotowywania materiałów do umieszczenia w przestrzeni miejskiej większość mieszkańców uczestników po wykonaniu pracy starała się pozyskać daną rzecz do umieszczenia we własnej przestrzeni (podwórko, balkon, ogródek, itp.) odwołując się do uczuć dziecka, z którym to realizowano, bądź zapewnienia ciągłości funkcjonowania tego przedmiotu w najbliższej przestrzeni poprzez sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad przedmiotem. Największą popularnością cieszyły się mozaiki oraz karmniki dla ptaków, które mieszkańcy zabierali ze sobą po uprzednich prośbach bądź unikając pytania zaraz po wykonaniu pracy.

9. Na podstawie przeprowadzonego eksperymentu można stwierdzić, że osoby które odwiedziły stoiska podczas przygotowanego wydarzenia miały własne pomysły, które chciały realizować, jednakże można wywnioskować, że same nie chcą się angażować jako pierwsze. Na podstawie obserwacji można było zauważyć, że w momencie pojawienia się lidera, nawet jeśli było to dziecko, inne chętnie dołączali do grupy i się angażowali. Często w momencie opuszczenia stanowiska przez lidera grupa zaprzestawała pracy i się rozchodziła. Na podstawie tej obserwacji można wywnioskować, że większości mieszkańców obszaru rewitalizacji łatwiej się zaangażować w prace na rzecz przestrzeni miejskiej mając już zorganizowaną grupę i rozpoczętą pracę niż samemu coś zainicjować i zaangażować w to innych.

10. Na podstawie karty obserwacji: najbardziej w zaanimowane prace na rzecz przestrzeni miejskiej angażowały się osoby z dziećmi. W pierwszej kolejności angażowane były same dzieci, zaś w trakcie wykonywanego zadania dołączali rodzice.

Zalecenia do Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskazuje się na konieczność animacji czasu wolnego małoletnich dzieci z obszaru rewitalizacji ze względu na ich liczebność na dworze - w obszarze przestrzeni publicznych i półpublicznych - bez opieki.

Jak wspominano dużym zainteresowaniem cieszyło się wspólne instalowanie dzieł w przestrzeni publicznej. Zaobserwowano uczucia radości i dumy. Z tego powodu rekomenduje się zwłaszcza działania animacyjne prowadzone w terenie (systematyczne - z częstotliwością raz na miesiąc albo raz na 2 tygodnie) połączone ze zdobywaniem umiejętności manualnych, które mogą w sposób trwały wywrzeć wpływ na życie młodych mieszkańców obszaru.

Przy odpowiedniej atrakcyjności planowanych działań animacyjnych, istnieje duże prawdopodobieństwo włączenia lekko wycofanych na dzień dzisiejszy osób dorosłych, w różnego rodzaju wspólne działania na rzecz podniesienia jakości najbliższego otoczenia. Pośrednictwo dzieci i ich energia pozostają przy tym nadal nieocenione.

Polecenie zajęć animacyjnych z naciskiem na zajęcia w terenie wynika z założenia, że zajęcia w przestrzeni zamkniętej spotkają się z mniejszym zainteresowaniem, na co wskazywałaby specyfika społeczności obszaru rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, jak również miałyby one prawdopodobnie mniejsze przełożenie na działania ożywienia społeczności obszaru.

Ponieważ odnotowano również spore zainteresowanie niegdyś popularnymi grami podwórkowymi, takimi jak skakanie przez sznur, grami planszowymi, rekomenduje się ustawienie na terenie obszaru rewitalizacji stołów z siedziskami. Warto zauważyć, że propozycja seniora skierowana do dzieci, że nauczy je gry w warcaby, spotkała się z aprobatą – dwoje dzieci uczyło się czynnie gry w warcaby, kilkoro biernie (przyglądając się). Po skończonej grze dzieci przyszły się pochwalić zdobytą umiejętnością. Jak widać nawet tego rodzaju gry mogą rozgrywać się w przestrzeni publicznej przy udziale kibicujących, konsolidując społeczność, podobnie jak miało to miejsce w przeszłości.

Podsumowanie

Dla ożywienia i skonsolidowania społeczności obszaru rewitalizacji Starogardu Gdańskiego wydaje się konieczne wprowadzenie zajęć animacyjnych w terenie: gry podwórkowe włączające prace na rzecz wspólnoty sąsiedzkiej, takie jak wspólne nasadzenia, malowanie, odnawianie, konserwowanie, dekorowanie. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że tego rodzaju wspólne działania na rzecz miejsca zamieszkania poprawią dość niski obecnie na obszarze rewitalizacji poziom zaufania horyzontalnego.

Spis tabel

Tabela 1. Zaufanie horyzontalne 6
Tabela 2. Zaufanie wertykalne 7
Tabela 3. Nieodpłatna praca na rzecz mieszkańców 8

Spis wykresów

Wykres 1. Miejsce zamieszkania 4
Wykres 2. Wiek respondentów 4
Wykres 4. Korzystanie z pomocy sąsiedzkiej 9
Wykres 5. Udział w spotkaniach sąsiedzkich 9
Wykres 6. Zaangażowanie w życie wspólnoty sąsiedzkiej 9
Wykres 7. Udział w wyborach samorządowych 10
Wykres 8. Udział w wyborach parlamentarnych 11
Wykres 9. Udział w życiu kulturalnym 11
Wykres 10. Przynależność do organizacji społecznych 12
Wykres 11. Znajomość radnych 12
Wykres 12. Udział w spotkaniach obywatelskich 13

Załącznik nr 1. Zdjęcia

Pierwsze Spotkanie Sąsiedzkie
Miejsce: Teren Szkoły Podstawowej nr 2, ul. Sobieskiego 6a
Data: 19.11.2016 r. (sobota) godz. 11:00 – 15:30

COOL

Drugie Spotkanie Sąsiedzkie
Miejsce: Teren przy Ratuszu, ul. Rynek 1
Data: 20.11.2016 r. (niedziela) godz. 11:00 – 14:00

fashion
CENTRUM ODZIEŻY

Badanie zrealizowane na zlecenie:	Gmina Miejska Starogard Gdański ul. Gdańska 6 83-200 Starogard Gdański
Wykonawca badania:	Fundacja Kultury Przestrzeni „Zobaczyć na nowo” ul. Antoniego Abrahama 10 81-825 Sopot
	Stowarzyszenie Rozwoju Inspiracje ul. Partyzantów 33 76-200 Słupsk
Termin realizacji:	Listopad 2016